

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2350/2020
27.05.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милун Гајић, адвокат из ..., против туженог „Интерсеком“ ДОО Појате, чији је пуномоћник Александар Алексић, адвокат из ..., ради исплате увећане зараде, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2075/19 од 09.01.2020. године, у седници већа одржаној 27.05.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2075/19 од 09.01.2020. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2075/19 од 09.01.2020. године преиначена је пресуда Основног суда у Крушевцу, Судска јединица у Варварину П1 184/15 од 11.04.2016. године, тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 181.089,18 динара на име накнаде за обављени прековремени рад у периоду од 15.09.2010. године до 08.03.2013. године са законском затезном каматом од 08.01.2016. године до исплате, и тужилац обавезан да туженом на име трошкова парничног поступка исплати износ од 25.421,78 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена и основана.

Из списка се утврђује да је тужилац био у радном односу код туженог у периоду од 15.09.2010. године до 08.03.2013. године на радном месту ... на ..., да је у спорном периоду остајао на послу дуже од пуног радног времена, и да му тужени послодавац није исплатио увећану зараду на име прековременог рада.

Код тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, налазећи да тужиоцу припада право на увећану зараду за прековремени рад, с

обзиром да је у спорном периоду радио дуже од пуног радног времена код туженог, а да прековремени рад није био евидентиран ни плаћен. Према датим разлозима, запослени који су радили ван утврђеног радног времена имали су могућност да долазе и одлазе са посла пре почетка односно краја радног времена, али таква организација по оцени првостепеног суда резултат је добре воље послодавца и не представља замену за прековремени рад, због чега је тужени обавезан да тужиоцу на име неисплаћеног увећања зараде за прековремени рад плати износ утврђен из налаза вештака за економско-финансијску област, који је увећану зараду обрачунао према максималном броју дозвољених радних сати прековременог рада (осам часова недељно), у смислу члана 53. Закона о раду.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и применом правила о терету доказивања одбио тужбени захтев уз оцену да је тужилац остајао на раду дуже од пуног радног времена, али да тужиоцу, на основу члана 108. став 3. Закона о раду не припада накнада неисплаћеног увећања зараде за прековремени рад, јер такав рад није био евидентиран као прековремени рад код туженог послодавца, а да тужилац у току поступка није пружио доказе о броју прековремених радних сати које је остварио код послодавца.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је погрешно применио материјално право због чега је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 50. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“ бр. 24/2005 и 61/2009) који је био на снази у спорном периоду, прописано је да пуно радно време износи 40 часова недељно, ако овим законом није друкчије одређено. Законом о раду, било је прописано да је на захтев послодавца, запослени дужан да ради дуже од пуног радног времена у случају више силе, изненадног повећања обима посла, и у другим случајевима када је неопходно да се у одређеном року заврши посао који није планиран (прековремени рад), који не може да траје дуже од осам часова недељно, нити дуже од четири сата дневно (члан 53); да послодавац може да изврши прерасподелу радног времена када то захтева природа делатности, организација рада, боље коришћење средстава рада, рационалније коришћење радног времена и извршење одређеног посла у утврђеним роковима, да се прерасподела врши тако да укупно радно време запосленог у периоду од шест месеци у току календарске године у просеку не буде више од пуног радног времена и да у случају прерасподеле радног времена, радно време не може да траје дуже од 60 сати недељно (члан 57); да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актима и уговором о раду за прековремени рад најмање 26% од основице (члан 108. став 1. тачка 3).

Према наведеним одредбама закона да би за прековремени рад постојала обавеза послодавца да запосленом исплати увећану зараду, потребно је да је запослени на прековременом раду остајао на захтев послодавца, да је у прековременим сатима испуњавао своје радне обавезе и да је дуже остајање на послу редован начин рада код послодавца. Самим тим, запослени који пред судом доказује своје право на исплату увећане зараде за прековремени рад треба да докаже да је радио дуже од прописаног радног времена и да његово остајање на раду има карактер прековременог рада, као и новчани износ који му дугује послодавац на име увећања зараде за прековремени рад. Међутим, у доказивању прековременог рада и броја прековремених радних сати, запослени може да користи сва доказна средства предвиђена Законом о парничном поступку, а у недостатку писаних доказа, суд треба свеобухватно да цени исказ

тужиоца као запосленог, као и сведока - других запослених лица. Чињеница да послодавац није донео писану одлуку о прековременом раду и да није евидентирао прековремене сате рада, не може бити цењена на штету запосленог који је обављао своје радне задатке. Стога писмени захтев или одлука послодавца о увођењу прековременог рада није услов за исплату увећане зараде, већ се питање да ли дуже остајање на послу без писаног налога послодавца има карактер прековременог рада, посебно цени у сваком судском спору према природи делатности и организацији рада код послодавца, као и специфичности посла коју запослени обавља код послодавца по уговору о раду.

Сходно наведеном, не може се прихватити као правилан закључак другостепеног суда да тужиоцу не припада право на увећану зараду за прековремени рад само због чињенице да није пружио валидне доказе о броју прековремених радних сати. У току поступка, саслушани су тужилац и друга запослена лица - ... и други ... у ..., а из њихових исказа произлази да је рад запослених код туженог био организован у две смене и да су у спорном периоду по усменом налогу туженог послодавца обављали своје радне задатке на утовару и истовару робе за туженог и још једну фирму, а да им увећана зарада није исплаћена. Стога је на туженом био терет доказивања (оспоравања) да рад тужиоца због повећаног обима посла није имао карактер прековременог рада, већ да се радило о прерасподели радног времена. При томе, било је неопходно да суд, из садржине уговора о раду, утврди врсту и опис посла коју тужилац обавља и његово радне време и да оцени да ли је организација рада код туженог захтевала тужиочево прековремено ангажовање у спорном периоду, као и садржину захтева који је упућен тужиоцу и његовим колегама - да се радило о захтеву/позиву за рад ван утврђеног радног времена, а не о новом распореду радног времена и евентуалној прерасподели. Такође, у погледу броја прековремених радних сати, у одсуству писане документације и општег акта којим тужени послодавац утврђује висину увећане зараде, било је неопходно да суд свеобухватно оцени изјаву тужиоца као запосленог и сведока – његових колега, те да на основу тако утврђеног броја сати прековременог рада утврди висину дуваног износа путем вештачења економско-финансијске струке.

Имајући у виду све изложено, Врховни касациони суд је оценио да је у пресуди другостепеног суда погрешно примењено материјално право, што је довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу постојања прековременог рада и начина утврђивања прековремених радних сати, а самим тим и основа и висине износа који тужиоцу припада по основу увећане зараде, због чега је другостепена пресуда укинута и предмет враћен на поновно суђење.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић